

მონმის დაკითხვის წესი თანამედროვე ქართულ სამართალში

ფრიდონ დიასამიძე

აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტის დოქტორანტი

საკვანძო სიტყვები: სასამართლო, მართლმსაჯულება, კოდექსი

თანამედროვე სისხლის სამართალში აღიარებულია, რომ გამამტყუნებელი განაჩენი უთუოდ უნდა ემყარებოდეს უტყუარ მტკიცებულებებს. თავის მხრივ, მტკიცებულებებს შორის, ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი გახლავთ მონმის ჩვენება. სისხლის სამართლის საქმის საბოლოო შედეგი ხშირად სწორედ მონმის ჩვენებაზეა ხოლმე დამოკიდებული. ცნობილი ინგლისელი ფილოსოფოსი და იურისტი ჯერემი ბენტამი აღნიშნავდა, რომ მონმის ჩვენებას სასწაულმოქმედი ძალა აქვს, რადგან მას შეუძლია სრულად გადაწყვიტოს სისხლის სამართლის საქმის საბოლოო ბედი. შესაბამისად, არასწორად აგებულმა დაკითხვის პროცესმა, შესაძლოა, საკმაოდ არასახარბიელო შედეგები გამოიწვიოს მხარისათვის. სწორედ ამიტომ, საქმეზე წარმატებული შედეგის მისაღწევად, მხარისათვის აუცილებელია მონმეთა სწორად შერჩევა, მონმეთა ჩვენების ანალიზი, სასამართლო პროცესზე მონმეთა დაკითხვის მაღალპროფესიულად წარმართვა. მონმის ჩვენება ხშირად საკვანძო მნიშვნელობისაა, რადგან ჩვენებიდან შესაძლებელია საქმის ფაქტობრივ გარემოებებზე ინფორმაციის მიღება, ჩვენება ასევე, საშუალებას იძლევა გადამოწმდეს სხვა მონმეთა მიერ სასამართლოსთვის მიწოდებული ინფორმაცია და, რაც მთავარია, მონმის ჩვენება უზრუნველყოფს მხარის მიერ განვითარებული მოსაზრების გამყარებას. წინამდებარე კვლევა აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც ბოლო წლების მანძილზე მონმის დაკითხვის წესი რადიკალურად ში-

ეცვალა. სწორედ ამიტომ, ნაშრომის ფარგლებში ვეცდებით, სრულად მიმოვიხილოთ მოწმის დაკითხვის დღესდღეობით მოქმედი წესი. მეორე მხრივ, არსებული წესის გათვალისწინებით შევეცდებით, წარმოვადგინოთ პრაქტიკული რეკომენდაციები დაკითხვის პროცესის მაღალ დონეზე წარმართვისთვის. ასევე, მიმოვიხილავთ აღნიშნულ სფეროში არსებულ ნორმატიულ, პრაქტიკულ-სამართლებრივ თუ სხვა ტიპის ხარვეზებს.

მოწმე და მოწმის ჩვენება, ყველა დროსა და საზოგადოებაში, ერთ ერთი უმნიშვნელოვანესი მტკიცებულება გახლდათ. ვახტან VI-ს სამართლის წიგნში გვხვდება შემდეგი სახის ჩანაწერი: „მოსამართლე უნდა იყოს მოწმის მადებარი და მისი მშვეობით უნდა ეცადოს სამართლის დადგენას და არა ფიცის საშუალებით.“¹ დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა მოწმის ობიექტურობას, ამიტომაც განსაზღვრული იყო მოწმეთა თვისებები. ის, თუ რა კრიტერიუმები უნდა დაემკმაცყოფილებინა მოწმეს – ის უნდა ყოფილიყო ქკვიანი, სანდო, ღვთისმოშიში. ცალკეული ფაქტის დასადასტურებლად, სახეზე უნდა ყოფილიყო, სულ მცირე, ორი მოწმე და მოწმე არ უნდა ყოფილიყო რაიმე ფორმით დაინტერესებული საქმის შედეგით.²

დღესდღეობით, დაკითხვა არის პირისგან ჩვენების მიღების პროცესი, რომელსაც კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმისათვის საჭირო ინფორმაცია გააჩნია. ამდენად, დაკითხვა, როგორც საგამოძიებო (სასამართლო) მოქმედება, გამოიხატება იმაში, რომ გამოძიებელმა (სასამართლომ) დასაკითხი პირისგან მიიღოს ჩვენება იმ ფაქტებისა და გარემოებების შესახებ, რომელსაც მნიშვნელობა აქვს გამოსაძიებელი საქმისათვის და უშუალოდ კავშირშია მასთან. იგი ყველაზე გავრცელებული და რთული საგამოძიებო

მოქმედებაა, თუმცა მოწმის დაკითხვისას რისკი მხოლოდ ის არ არის, რომ პირმა შეგნებულად დამალოს უტყუარი ინფორმაცია, არამედ ისიც, რომ მოწმე ხშირად იბნევა, ითრგუნება და ამის გამო ვერ აწვდის გამოძიებას (სასამართლოს) საჭირო ინფორმაციას.³ 1998 წლის სსსკ-ის ანალიზი ცხადყოფს, რომ აღნიშნული კოდექსი მთლიანად ინკვიზიციურობის პრინციპზე იყო დაფუძნებული. აღნიშნული კოდექსით, მოწმე ვალდებული იყო გამოძიების ორგანოსა თუ სასამართლოში გამოცხადებაზე და გამოუცხადებლობის შემთვევაში, მის მიმართ ამოქმედდებოდა შესაბამისი სამართლებრივი ინსტრუმენტები: ჯარიმა ან სულაც მოწმის მოყვანა. მოგვიანებით, 2009 წლის ოქტომბერში, საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა ახალი საპროცესო კოდექსი, რომელიც სრულიად განსხვავებულ კონცეფციას ეფუძნება. ახალი საპროცესო კოდექსით, სისხლის სამართლის პროცესი შეჭიბრებითობაზე დაფუძნებული. წინამდებარე კვლევის ფარგლებში, უთუოდ უნდა აღვნიშნოთ ის სიახლეები, რომლებიც საქართველოში განხორციელდა საპროცესო კანონმდებლობის რეფორმის კვალდაკვალ, მოწმის დაკითხვის წესთან მიმართებით:

- მოწმის ჩვენებად მიიჩნევა ის ჩვენება, რომელსაც მოწმე აძლევს სასამართლოზე, თუმცა ეს სრულებით არ ნიშნავს იმას, რომ გამოძიების სტადიაზე, გამოძიების ორგანო მოწმისაგან ვერ იღებს საჭირო ინფორმაციას. საპროცესო კანონმდებლობას შემოაქვს ორი ახალი ტერმინი: გამოკითხვა და დაკითხვა. გამოკითხვა ტარდება გამოძიების სტადიაზე სასამართლო განხილვამდე. მოწმის გამოცხადება ნებაყოფლობითია (გარდა საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა), ხოლო დაკითხვა

1 ჯავახიშვილი ი. 1928. ქართული სამართლის ისტორია, წიგნი პირველი, ტფილისის უნივერსიტეტის გამოცემა, ტფილისი, გვ. 86-88.

2 ცაცანაშვილი მ., 2013. სახელმწიფოსა და სამართლის ზოგადი ისტორია, გამოცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, გვ. 376-377.

3 დეკანოზიშვილი გ. 2009. დაკითხვის თანამედროვე პრობლემები სისხლისსამართალწარმოებაში და კრიმინალისტიკაში. დისერტაცია, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი. თბილისი გვ. 10-14.

ტარდება სასამართლოში და მოწმის გამოცხადება სავალდებულოა;

- შემოღებულ იქნა სასამართლოზე მოწმეთა დაკითხვის სრულიად განსხვავებული ფორმატი: პირდაპირი და ჭვარედინი დაკითხვის წესი. მართალია, მანამდე არსებული საპროცესო კოდექსიც იცნობდა ასეთ წესს, მაგრამ პირდაპირი და ჭვარედინი დაკითხვის წესი, 2009 საპროცესო კოდექსით, მკაცრად იქნა განერილი და მკაფიოდ ჩამოყალიბებული.

სსსკ-ის მე-3 მუხლში მოწმე განიმარტება, როგორც პირი, რომელიც შესაძლოა, სისხლის სამართლის საქმეზე ჭეშმარიტების დასადგენად საჭირო ინფორმაციას ფლობდეს. ტერმინთა განმარტებაში ასევე დაზუსტებულია, რომ პირი მოწმის სტატუსს იძენს მხოლოდ მისი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის თაობაზე გაფრთხილებისა და ფიცის დადების შემდეგ. მოწმე არის სისხლის სამართლის პროცესის მონაწილე. სსსკ-ის 75-ე მუხლი ადგენს, რომ მოწმის ჩვენება მტკიცებულება ვერ იქნება, თუ პირი ვერ უთითებს ინფორმაციის წყაროს ან თუ დადგინდება, რომ პირი ფსიქიკური ან ფიზიკური ნაკლის გამო მოკლებულია შესაძლებლობას, სწორად აღიქვას, დაიმახსოვროს, აღიდგინოს ფაქტები. მათ შორის, თუ მოწმის მიერ გამოკითხვისას მიწოდებულ ინფორმაციასა და დაკითხვისას მიცემულ ჩვენებას შორის არსებითი წინააღმდეგობაა, მხარეს შეუძლია სასამართლოს წინაშე დააყენოს მოწმის ჩვენების დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობის საკითხი. სსსკ-ის 76-ე მუხლი იცნობს ისეთ ინსტიტუტს, როგორიც არის ირიბი ჩვენება. ასეთი ჩვენება დასაშვები მტკიცებულებაა მხოლოდ მაშინ, როდესაც ჩვენების მიმცემი პირი უთითებს გადამოწმებად წყაროს.

როგორც ზემოთ უკვე აღვიშნეთ, მოქმედი კანონმდებლობა იცნობს დაკითხვისა და გამოკითხვის ინსტიტუტს. გამოკითხვა, მეტწილად, ნებაყოფლობითი აქტია და ის ტარდება გამოძიების ეტაპზე. ნებისმიერ მხარეს უფლება აქვს, გამოკითხოს ესა თუ

ის პირი და მიიღოს მისგან საქმის გარემოებებისათვის მნიშვნელოანი ინფორმაცია. იმ შემთხვევაში, თუ პირი დათანხმდა გამოკითხვაზე, მაშინ ის ვალდებულია, სწორი ინფორმაცია მიაწოდოს გამოკითხვის ჩამტარებელ მხარეს საქმის არსებით გარემოებებთან დაკავშირებით. საპროცესო კოდექსი ასევე უშვებს სხვა ქვეყნის ტერიტორიაზე მყოფი პირის შესაბამისი ელექტრონული საშუალებებით გამოკითხვის შესაძლებლობას. გამოკითხვის შესახებ დგება ოქმი. ზოგადი წესით, გამოკითხვა მართლაც ნებაყოფლობითი მოქმედებაა, თუმცა, ცალკეულ შემთხვევებში, მხარის შუამდგომლობით პირი შესაძლებელია დაიკითხოს მაგისტრალი მოსამართლის წინაშე, გამოძიების სტადიაზე. ასეთ შემთხვევებს პირდაპირ განსაზღვრავს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 114-ე მუხლი. ძირითადად, ეს გახლავთ შემთხვევები, რომლებიც ექვქვმ აყენებს მოწმის მიერ, საქმის სასამართლოში განხილვისას, მისი დაკითხვის შესაძლებლობას. მაგ. არსებობს მოწმის სიცოცხლის მოსპობის ან ჯანმრთელობის გაუარესების საფრთხე, მოწმე ხანგრძლივი ვადით ტოვებს ქვეყანას და ა.შ. ასეთ შემთხვევაში, მაგისტრალი მოსამართლის წინაშე ჩვენების მიცემა არის სავალდებულო და ჩვენების მიცემისთვის თავის არიდება გამოიწვევს მოწმის სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას. ზოგადი წესით, მაგისტრალი მოსამართლის მიერ მოწმის დაკითხვა მიმდინარეობს მხარეთა მონაწილეობით. თუმცა, მეორე მხარის გამოუცხადებლობა არ აბრკოლებს დაკითხვის მიმდინარეობას. საპროცესო კოდექსი, შესაბამისი დასაბუთებული შუამდგომლობით, მოწმის მეორე მხარის დასწრების გარეშე დაკითხვის შესაძლებლობასაც ითვალისწინებს. ხოლო საქმის არსებით განხილვაზე, დაცვის მხარე უფლებამოსილია, წინასასამართლოს ხდომალზე დააყენოს შუამდგომლობა მაგისტრალი მოსამართლის წინაშე მოწმედ დაკითხული პირის ჩვენების დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობის შესახებ, თუ მიიჩნევს, რომ პირი მაგისტრალი, მოსამართლის წი-

ნაშე მოწმედ, არსებითი დარღვევით დაიკითხა.

დაკითხვის დაწყებამდე, მოსამართლე ადგენს მოწმის ვინაობას, უზრუნველყოფს მოწმის მიერ ფიცის დადებას და განუმარტავს მოწმეს უფლებებს. ის უხსნის მოწმეს, რა საქმესთან დაკავშირებით არის გამოძახებული და აფრთხილებს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ. დაკითხვის ინიციატორი მხარე იწყებს რა მოწმის დაკითხვას, სთავაზობს მას თქვას ყველაფერი, რაც იცის საქმესთან დაკავშირებით. ასეთ დროს, მოწმის შეჩერება არ შეიძლება გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მოწმე საუბრობს საქმისათვის არარელევანტურ გარემოებებზე. მას შემდეგ, რაც მოწმის გამოძახებაზე ინიციატორი მხარე დაასრულებს დაკითხვას, მოწმეს ჯვარედინი ფორმატით დაკითხავს მეორე მხარე. ჩვენების მიცემისას, მოწმეს შეუძლია გამოიყენოს თვალსაჩინოება დეტალური ილუსტრაციისათვის. ჩვენების მიცემისას, მოწმეს ასევე შეუძლია გამოიყენოს ნივთი, დოკუმენტი. ყრუ-მუნჯი და მძიმე ავადმყოფი მოწმეების დაკითხვისთვის, საპრცესო კანონმდებლობა განამტკიცებს ოდნავ განსხვავებულ წესს. მოწმის დაკითხვას იწყებს მისი გამოძახებული მხარე, შემდგომ მას შეკითხვებს უსვამს მეორე მხარე. მოწმე იკითხებდა სხვა მოწმეებისაგან იზოლირებულად. სასამართლო იღებს ზომებს, რათა მოწმეებს არ ქონდეთ ურთიერთობა ერთმანეთთან.

2009 წლის სსსკ-ს პირველად შემოაქვს მოწმის პირდაპირი და ჯვარედინი დაკითხვის განმარტებები. პირდაპირ დაკითხვას აწარმოებს ის მხარე, რომელმაც გამოიძახა დასაკითხი მოწმე. მაგ. სსკ-ის 109-ე მუხლით გათვალისწინებული სისხლის სამართლის საქმეზე ბრალდების მხარემ გამოიძახა მეზობელი, რომელიც შეესწრო მკვლელობის ფაქტს. აღნიშნულ მოწმეს თავდაპირველად შეკითხვებს სწორედ ბრალდების მხარე დაუსვამს. პირდაპირი დაკითხვის ძირითადი იდეაა ის, რომ ამ დროს, მხარე სვამს ღია კითხვებს და დაუშვებელია პასუხის მიმანიშნებელი

შეკითხვების დასმა. მაგ. რომელ საათზე გახვედით სახლიდან? ეს გახლავთ ღია კითხვა. გვიან ღამით გახვედით სახლიდან? ეს უკანასკნელი არის მიმანიშნებელი კითხვა. იმ შემთხვევაში, თუ ირღვევა შეკითხვის ფორმატი, მაგალითად, მოწმის გამოძახებული მხარე სვამს მიმანიშნებელ შეკითხვას, მოწმისააღმდეგე მხარე უფლებამოსილია, სასამართლოს წინაშე დააყენოს შუამდგომლობა შეკითხვის განრიდების შესახებ და მასზე პასუხი წარმოადგენს დაუშვებელ მტკიცებულებას. დასმულ შეკითხვაზე, მოწმეს სასამართლო განუსაზღვრავს გონივრულ ვადას პასუხის გასაცემად. რაც შეეხება ჯვარედინ დაკითხვას, მას აწარმოებს არა მოწმის გამოძახებული, არამედ მისი მოწმისააღმდეგე მხარე. ჯვარედინი შეკითხვები ის შეკითხვებია, რომლებიც მიმანიშნებელი, მითითებითი ხასიათისაა და თავის თავში შეიცავს პასუხებს. სსსკ-ით მხარეებს ასევე უფლება აქვთ, აწარმოონ ხელახალი პირდაპირი და ხელახალი ჯვარედინი დაკითხვა. ეს ორი სახის დაკითხვა ერთმანეთისაგან რადიკალურად განსხვავდება როგორც მათი მიზნებით, ისე მეთოდოლოგიით, რომელსაც ამ მიზნის მისაღწევად იყენებენ.⁴ აღსანიშნავია ისიც, რომ ხელახალი პირდაპირი დაკითხვა მოსდევს ჯვარედინ დაკითხვას და დაკითხვის არეალი, ცხადია, შეზღუდულია იმ საკითხებით, რომლებიც მოწმისააღმდეგე მხარემ გააუღერა ჯვარედინი დაკითხვის დროს. ამის შესაბამისად, ხელახალი ჯვარედინი დაკითხვაც მოსდევს ხელახალ პირდაპირ დაკითხვას და ესეც შემოიფარგლება იმ საკითხებით, რომლებიც დაისვა ხელახალი პირდაპირი დაკითხვის დროს.⁵ საპროცესო კოდექსის ამ ნორმების გაანალიზებით, ბუნებრივად ჩნდება შეკითხვა: სადამდე შეიძლება გაგრძელდეს ეს პროცესი? შეიძლება თუ არა პირდაპირი და ჯვარედინი დაკითხვის შემდეგ ხელახალი დაკითხვის ამ წესს

4 ბოუმანი დ.პ., ჩხეიძე გ., ადვოკატირება სისხლის სამართლის პროცესში ქართველი იურისტებისათვის, მერიდიანი, თბ., 2014, გვ. 44.
5 იქვე, გვ. 44-45.

ჰქონდეს დაუსრულებელი ხასიათი? უნდა ვივარაუდოთ, რომ ასეთ შემთხვევაში, გამოიყენება სსსკ-ის 244-245 მუხლები, თუცმა მკაფიო წესი ამ საკითხთან დაკავშირებით, მაინც არ არის განსაზღვრული მოქმედი კანონმდებლობით. პირდაპირი და ჯვარედინი დაკითხვის ზემოთ აღწერილი წესი წარმოადგენს საპროცესო კანონმდებლობით იმპერატიულად განსაზღვრულ წესს, რაც ნიშნავს იმას, რომ, ერთი მხრივ, მხარეებმა უნდა დიაცვან აღნიშნული წესი, ხოლო მეორე მხრივ, მოსამართლეც უნდა უზურნველყოფდეს წესის დაცვას. სამწუხაროდ, დღესდღეობით, არსებული კვლევები ცხადყოფს, რომ სასამართლო სისტემაში სერიოზული პრობლემაა მოწმის ჯვარედინი დაკითხვის წესთან მიმართებით. მოსამართლეთა ერთი ნაწილი არ აძლევს მხარეებს საშუალებას, გადაუხვიონ ფორმატს, ხოლო მეორე ნაწილი შედარებით ზედაპირულად იცავს აღნიშნულ წესს.⁶ სსსკ-ის 25-ე მუხლი განამტკიცებს შეჭიბრებითობის პრინციპს და ადგენს, რომ „სასამართლოს ეკრძალება ბრალდების დამადასტურებელ ან დაცვის ხელშემწყობ მტკიცებულებათა დამოუკიდებლად მოპოვება და გამოკვლევა. მტკიცებულებათა მოპოვება და წარდგენა მხარეების კომპეტენციაა. მოსამართლე უფლებამოსილია, გამონაკლის შემთხვევაში, მხარეებთან შეთანხმების შედეგად დასვას დამაბუსტებელი კითხვა, თუ ეს აუცილებელია სამართლიანი სასამართლოს უზრუნველსაყოფად.“ პირდაპირ და ჯვარედინ დაკითხვასთან მიმართებით, ბუნებრივად ჩნდება კითხვა, რამდენად აქვს მოსამართლეს უფლება, თავად დაუსვას შეკითხვა მოწმეს? საგამონაკლისო შემთხვევაში, მხარეებისათვის შესაბამისი განმარტებების მიცემის შემდეგ, მოსამართლე, ცხადია, უფლებამოსილია, დასვას დამაბუსტებელი შეკითხვები, თუმცა მოწმის სასამართლოში დაკითხვისას ბუნდოვანია, რა ფორმატის უნდა იყოს მოსამართლის მხრიდან დასმული შეკითხვა? პირდაპირი

თუ ჯვარედინი ფორმის. საკითხი არ გახლავთ სრულად დარეგულირებული მოქმედი საპროცესო კოდექსით.

მოწმეთა პირდაპირი და ჯვარედინი დაკითხვის დროს, საკმაოდ გავრცელებულია მხარეთა მიერ მოწმის დისკრედიტაციის მცდელობა. საერთაშორისო და სხვადასხვა კომპეტენტური ორგანიზაციების კვლევებით დასტურდება, რომ საკმაოდ დიდი ხარვეზებია მოწმეთა ჩვენებების გაბათილების კუთხით. განსაკუთრებით მწვავედ დგას მოწმის ნასამართლობის შესახებ ინფორმაციის გამოყენების საკითხი. საქმე იმაშია, რომ მოწმის დისკრედიტაციის, მისი იმიჯის შელახვის მიზნით, მხარეები ჯვარედინი დაკითხვის დროს, საკმაოდ ბოროტად იყენებენ მოწმის ნასამართლობის ფაქტს. არაერთი შემთხვევა დაფიქსირდა ქართული სასამართლო პრაქტიკიდან, როდესაც მხარე ცდილობდა, მოწინააღმდეგე მხარის მოწმის ჩვენება ეჭვქვეშ დაეყენებინა მოწმის წარსული ნასამართლობის ფაქტით იმ ფონზე, როდესაც ფაქტის გადამოწმებაც კი არ იყო შესაძლებელი. დაფიქსირდა შემთხვევაც, როდესაც ბრალდების მხარემ, ერთ-ერთმა პროკურორმა, მოწმის დისკრედიტაციის მიზნით, მისი იმიჯის შესაღახად, მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმე გამოიყენა.⁷ ეუთოს სასამართლო მონიტორინგის შედეგად წარმოდგენილ კვლევაში, ასევე ფიქსირდება შემთხვევა, როდესაც ადოვოკატებმა მოწმეების ჯვარედინი დაკითხვისას იციტირეს გამოძიების ფარგლებში მოწმეთა გამოკითხვისას მიწოდებული ინფორმაცია და ეს ინფორმაცია დაუპირისპირეს მოწმეს იმ ფონზე, რომ აღნიშნული მოწმეები სასამართლოზე დაკითხული არ იყვნენ. დაფიქსირდა ასევე შემთხვევა, როდესაც, ჯვარედინი დაკითხვისას, მხარემ მოწმეს წარუდგინა დოკუმენტი მოწმის ხელმოწერის დადასტურების მიზნით მაშინ, როდესაც დოკუმენტი არც კი ერთვოდა საქმის

6 ჩომახაშვილი ქ., თომაშვილი თ., ძენიარუი გ., ოსეფაშვილი ს., პატარიძე მ., 2016. მტკიცებულებები სისხლის სამართლის პროცესში, თბილისი, გვ.163

7 ეუთო – დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ბიურო, სასამართლო პროცესის მონიტორინგის ანგარიში – საქართველო, ვარშავა, 9 დეკემბერი, 2014 წ.

მასალებს. პრობლემები ფიქსირდება მონ-
მის მიერ ბრალდებულის ამოცნობასთან
დაკავშირებით. ჯვარედინი დაკითხვისას,
ადვოკატი ცდილობდა შედავებოდა მონ-
მეს, რომელმაც პირი ამოიცნო. პროკურო-
რი, ცხადია, ეწინააღმდეგებოდა ადვოკატს
და ასაბუთებდა ამოცნობის პროცედურის
სისწორეს. საბოლოო ჯამში, ამ კამათმა
მონმებზე ზეწოლის ხასიათი მიიღო. მაშასა-
დამე, დაკითხვის წარმოების მკაფიო წესი
არ არის განსაზღვრული მოქმედი საპრო-
ცესო კოდექსით. ის, თუ რა ტიპის ინფორ-
მაციის გამოყენება, დემონსტრირებაა შე-
საძლებელი ჯვარედინი დაკითხვის დროს
და როგორ უნდა იქნას გამოყენებული
ასეთი ინფორმაცია ყოველ კონკრეტულ
შემთხვევაში. პრობლემატურია ჯვარედინი
დაკითხვისას ნასამართლობაზე მითითე-
ბის საკითხი. მონმის იმიჯისა და რეპუტა-
ციის ერთიანი საზომი არ არსებობს. ასე-
თი საზომის არსებობა წარმოუდგენელია
არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ
ნებისმიერ სხვა სისტემაში. შესაბამისად,
ჯვარედინი დაკითხვისას, ნასამართლო-
ბაზე აპელირება საკმაოდ არაეთიკურია.⁸
ლიტერატურაში გამოთქმულია მოსაზრება
იმის თაობაზე, რომ „წინა ნასამართლო-
ბის“ შესახებ ინფორმაცია, შესაძლებელია,
გამოდგეს მონმის სანდოობის შესაფასებ-
ლად, მაგრამ ამ ინფორმაციის მომწოდებ-
ელს უნდა მოსთხოვონ მისი მტკიცებითი
ღირებულების დასაბუთება.“⁹ საკითხის ამ-
გვარად დაყენება ცალსახად არასწორია,
რადგან მონმის ნასამართლობის ფაქტი
სრულებით არ მეტყველებს იმაზე, რომ
მისი ჩვენება, შესაძლოა, არასარწმუნო
იყოს. მონმის ჩვენებაში ეჭვის შეტანას გა-
ცილებით უფრო მაღალი დონის მტკიცებუ-
ლებები სჭირდება. კრიტიკას ვერ უძლებს
მონმის მიმართ მიმდინარე სისხლისსა-
მართლებრივი დევნის მის რეპუტაციაში
ეჭვის შეტანისთვის გამოყენება, ეს პირდა-
პირ ეწინააღმდეგება უდანაშაულობის პრე-

ზუმფციასა და საყოვეთაოდ აღიარებულ
სამართლებრივ ფასეულობებს.

წინამდებარე კვლევაში აუცილებლად
უნდა აღვნიშნოთ ისიც, რომ ჯვარედინი
დაკითხვის ერთ-ერთი მიზანი მონმის ჩვე-
ნების ნამდვილობის შემოწმებაა. გადამე-
ტებული არ იქნება, თუ ვიტყვით, რომ ჯვა-
რედინი დაკითხვა ლეგიტიმაციას სძენს
მონმის ჩვენებას. საპროცესო კანონმდებ-
ლობა უშვებს შესაძლებლობას, მაგისტრა-
ტი მოსამართლის მიერ მონმე დაიკითხოს
მეორე მხარის წინასწარი ინფორმირების
გარეშე. ჯვარედინი დაკითხვა ასეთ პირთა
ჩვენების ლეგიტიმაციის კარგი საშუალე-
ბაა, თუმცა, შესაძლოა, პრაქტიკაში მოხდეს
ისეც, რომ ამ პირის ჯვარედინი დაკითხვა
შეუძლებელი აღმოჩნდეს საქმის არსები-
თი განხილვის დროს. ასეთ შემთხვევაში,
უნდა გავითვალისწინოთ უზენაესი სასამა-
რთლოს პრაქტიკა. შესაბამისად, ამ ტიპის
ჩვენება არ შეიძლება გახდეს გამამტყუნე-
ბელი განაჩენის ერთადერთი საფუძველი.¹⁰

როგორც ზემოთ უკვე აღვნიშნეთ, პირ-
დაპირ დაკითხვას აწარმოებს ის მხარე,
რომელმაც გამოიძახა მონმე. მაშასადამე,
ეს არის პირი, რომლის ჩვენება ამყარებს
მისი გამომძახებელი მხარის პოზიციებს.
მონმის სასამართლოში წარმოდგენამდე,
სასურველია, მხარემ გაიაროს შემდეგი
ეტაპები: შესაბამისი მონმების (მონმის)
შერჩევა, მონმებთან გასაუბრება, რათა
დადგენილ იქნას, რამდენად ფლობს მონ-
მე მხარისათვის ხელსაყრელ ინფორმაცი-
ას, მონმესთან გასაუბრება. ამის შემდეგ,
სასურველია, მხარემ ზუსტად გაიაზროს,
რისი მიღება სურს მას მონმისაგან და რა-
ტომ იქნება მონმის ჩვენება სახარბიელო
მისი პოზიციის გასამყარებლად. შესაბა-
მისი შედეგების მისაღებად, აუცილებელია
დაკითხვის გეგმის შედგენა. სასურველია,
გეგმა შედგეს წერილობითი ფორმით. გეგ-
მაში აისახება, რა საკითხები უნდა გაირ-
კვეს მონმის დაკითხვისას, რა თანმიმდე-

8 იქვე.
9 ჩომბახაშვილი ქ., თომაშვილი თ., ძეზინარუი გ., ოსე-
ფაშვილი ს., პატარიძე მ., 2016. მტკიცებულებები სის-
ხლის სამართლის პროცესში, თბილისი, გვ. 163.

10 მაღლაკელიძე ლ., თუმანიშვილი გ., უურნალი მა-
რთლმსაჯულება და კანონი, არაპირდაპირი (ირიბი)
მტკიცებულებების მნიშვნელობა ქართული და საე-
რთაშორისო სისხლის სამართლის პროცესის მიხედ-
ვით., 2017, #1(53), გვ. 30-47.

ვრობით და რა შეკითხვები უნდა დაესვას მოწმეს. რა მასალების, მტკიცებულებების დემონსტრირება უნდა მოხდეს მოწმის წინაშე. ცხადია, დაკითხვა შემოქმედებითი პროცესია და, შესაძლოა, საჭირო გახდეს გეგმიდან გადახვევაც.¹¹ წარმატებული დაკითხვისათვის, აუცილებელია მოწმესთან ნდობაში შესვლა. პირი, რომელიც აწარმოებს დაკითხვას, უნდა იყოს კორექტული და, ამავდროულად, პრინციპულიც. მოწმის მიმართ უხეში, უდიერი ან ხისტი დამოკიდებულება, შესაძლოა ფატალურად აისახოს ჩვენებაზე და არათუ გაამყაროს მხარის პოზიციები, არამედ პირიქით, დაბადოს დამატებითი შეკითხვები და წინააღმდეგობები. ამ დროს, ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს მეტყველების კულტურას. პირი, რომელიც აწარმოებს დაკითხვას, უნდა საუბრობდეს მკაფიოდ და გასაგებად, მისი შეკითხვის არსი და ამ შეკითხვის კავშირი საქმის არსებით გარემოებებთან თვალსაჩინო უნდა იყოს მოსამართლისა და ნაფიცი მსაჯულეებისთვისაც.¹²

მხარე უნდა ითვალისწინებდეს, რომ პირდაპირი დაკითხვა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საპროცესო მოქმედებაა. მხარე შესავალ სიტყვაში აყალიბებს მომხდარი შემთხვევის საკუთარ ვერსიას და ეს ვერსია აუცილებლად გამყარებული უნდა იყოს მტკიცებულებებით. ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მტკიცებულებას წარმოადგენს მოწმის ჩვენება. შესაბამისად, სამართლო პროცესზე მოწმისაგან მხარემ უნდა მიიღოს ის ინფორმაცია, რაც გაამყარებს მის მიერ წარმოდგენილ ვერსიას. ამდენად, პირდაპირი დაკითხვის დროს, ხდება არსებული ფაქტების ხაზგასმა, სადაო ფაქტებზე მხარის მიერ წარმოდგენილი ვერსიის წარმოჩენა, მხარის მიერ, სადემონსტრაციო მასალის წარდგენისათვის წინაპირობების შექმნა, მოსამართლისა და

ნაფიცმსაჯულთა თვალში, მოწმის სანდოობის ამაღლება.¹³ პირდაპირი დაკითხვის დროს, მხარე იმყოფება გაცილებით უფრო კომფორტულ პოზიციაში. პირდაპირი დაკითხვის ფორმულირებაც ბევრად უფრო მარტივია. ამ დროს, მოწმე პასუხობს მხარის მიერ დასმულ ღია კითხვას. სასურველია, მხარემ ჩაინიშნოს მოწმის პასუხები, რათა დასკვნით სიტყვაში გამოიყენოს ისინი შემატყობველი პოზიციის დასაფიქსირებლად. პირი, რომელიც აწარმოებს მოწმის დაკითხვას, უნდა აკონტროლოს დაკითხვის მიმდინარეობის ტემპი. სასურველია, მან გააკეთოს მცირე პაუზებიც კითხვებს შორის და მისცეს როგორც მოწმეს, ისე პროცესის სხვა მონაწილეებს შესაბამისი დრო, კითხვისა და პასუხების გასააზრებლად. პირდაპირი დაკითხვისას საკმაოდ მომგებიანი საილუსტრაციო მასალის გამოყენება, ეს დამატებლობას სძენს მოწმის ჩვენებას, მეტიც, ის საკმაოდ დიდ ემოციურ ეფექტს ახდენს მსმენელზე. საჩვენებელ მასალებს შორის შეიძლება იყოს როგორც რუკა, ისე დიაგრამა, ფოტომასალა, იარაღი, ტანსაცმელი და ნებისმიერი სხვა მატერიალური საგანი, რომელსაც შემხებლობა აქვს საქმესთან.¹⁴ ზემოთ აღწერილი მიზნების გარდა, არსებობს შემთხვევები, როდესაც საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, საილუსტრაციო მასალის გარეშე შეუძლებელია მოწმის სრულყოფილი დაკითხვა. მაგალითად, კონკრეტული ლოკაციის მისათითებლად, ხშირად აუცილებელია რუკაზე კონკრეტული ადგილის მითითება. მიგვაჩნია, რომ პირდაპირი დაკითხვა არ სრულდება შეკითხვების დასმით. დაკითხვის დასრულების შემდეგ, მოწმისაღმდეგე მხარე აწარმოებს მოწმის ჯვარედინ დაკითხვას. ამ დროს, მხარე უნდა იყოს მაქსიმალურად მობილიზებული და, საჭიროების შემთხვევაში, დააყენოს შუამდგომლობა შეკითხვის განრიდების თაობაზე, მაგალითად იმ შემთხვევაში, თუ

11 ბლუმანი დ.პ., ჩხეიძე გ., ადვოკატირება სისხლის სამართლის პროცესში ქართველი იურისტებისათვის, მერიდიანი, თბ., 2014, გვ. 44-46.

12 Milich P. Trial Practice: Exercises in Witness Examination and the Rules of Evidence (Coursebook) 2nd Edition, p.p. 50-53, West Academic Publishing; 2 edition (December 13, 2017).

13 ბლუმანი დ.პ., ჩხეიძე გ., 2014. ადვოკატირება სისხლის სამართლის პროცესში ქართველი იურისტებისათვის, მერიდიანი, თბილისი, გვ. 46.

14 იქვე. გვ. 48.

შეკითხვა არ არის შემხებლობაში საქმესთან, შეურამცხყოფელია, მხარე ახდენს ზეწოლას მოწმეზე ან არ შეესაბამება ჯვარედინი დაკითხვის ფორმატს.

ლიტერატურაში ხშირად აღნიშნავენ, რომ ჯვარედინი დაკითხვა შეჭიბვრებითი პროცესის მთავარი ქვაკუთხედი. ჯვარედინი დაკითხვის მთავარი მიზანია: მოწმის გამომძახებელი მხარის ვერსიის გაბათილება, იმ მხარის ვერსიის გამყარება, რომელიც აწარმოებს ჯვარედინ დაკითხვას, მოწმის სანდობაში ეჭვის შეტანა, მოწმის ჩვენების დისკრედიტაცია. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ჯვარედინი დაკითხვის შემთხვევაში, მხარე სვამს მითითებით კითხვებს, რომლებზე პასუხი, კი ან არა უნდა იყოს. იმ შემთხვევაში, თუ მოწმის პირდაპირი დაკითხვა ეფექტური საერთოდ არ იყო და არც მხარის ვერსიას ამყარებდა, მოწინააღმდეგე მხარეს შეუძლია, საერთოდ არ დაკითხოს მოწმე ჯვარედინი ფორმით. პირდაპირი დაკითხვის მსგავსად, ჯვარედინი დაკითხვის მწარმოებელმა უნდა შეადგინოს დაკითხვის გეგმა. მხარემ უნდა დასვას ისეთი შეკითხვები, რომლებიც ამყარებს მის ვერსიას, ასევე ისეთი შეკითხვები რომლებიც მოახდენს მოწმის ჩვენებაში გარკვეული წინააღმდეგობების იდენტიფიცირებას. მნიშვნელოვანია, მხარემ თავიდან აიცილოს პირდაპირ დაკითხვაზე დასმული შეკითხვების დუბლირება, ამით ის უფრო დამაჯერებელს გახდის პირდაპირი დაკითხვის დროს მოწმის მიერ მიცემულ ჩვენებას და, ფაქტიურად, შეასუსტებს თავის პოზიციას. ჯვარედინი დაკითხვა არ უნდა დაემსგავსოს კამათს, ეს ძალიან უარყოფით გავლენას მოახდენს მოსამართლეზე ან/და ნაფიც მსაჯულზე. რაც მთავარია, მხარემ უნდა დაიცვას ჯვარედინი დაკითხვის ფორმატი. პრაქტიკაში არ არსებობს შეკითხვა, რომელიც შეუძლებელია დაისვას ჯვარედინი ფორმით. ჯვარედინი დაკითხვის დროს, შესაძლებელია პრობლემა აღმოჩნდეს მოწმის მიერ პასუხების პირდაპირ გაცემა. რეალურად, ჯვარედინი დაკითხვის დროს, მოწმე მხარის მიმართ არ არის კეთილგანწყობილი. შესაძლოა, მან არ ისურვოს მკაფიო პასუხების გაცე-

მა. ასეთ დროს, სასურველია მხარემ კიდევ ერთხელ სთხოვოს მოწმეს პირდაპირი პასუხის გაცემა და ამის შემდეგ მიმართოს სასამართლოს მოწმისათვის პასუხის პირდაპირ გაცემის თხოვნით. ჯვარედინი დაკითხვის დროს, ძალიან მნიშვნელოვანია მოწმესთან ნდობაში შესვლა. მოწმე ისედაც მხარესთან დაპირისპირებული ფიგურაა. ამიტომ, ჩვენ მიგვაჩნია, რომ სასურველია, ჯვარედინი დაკითხვა წარმოებდეს მშვიდ ვითარებაში, სიტუაციის დრამატიზირების გარეშე, კონსტრუქციულად, მოწმე ვერ უნდა გრძნობდეს მხარესთან დაპირისპირებას, ასე უფრო შესაძლებელი იქნება მოწმისაგან სასურველი პასუხის მიღება. რაც ყველაზე მთავარია, არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დასვას მხარემ შეკითხვა, რომელზე პასუხიც არ იცის, რადგან ასეთ შემთხვევაში, მოწმის პასუხი, შესაძლოა, არღვევდეს ჯვარედინი დაკითხვის მწარმოებელი პირის არგუმენტაციას.¹⁵ ჯვარედინი დაკითხვის ერთ-ერთი მიზანი, შესაძლებელია იყოს მოწმის ჩვენების დისკრედიტაცია. ლიტერატურაში გამოყოფენ მოწმის ჩვენების დისკრედიტაციის ორ ძირითად ხერხს:

აღქმა: ჯვარედინი დაკითხვის წარმართვა ისე, რომ ცხადი გახდეს, რომ მოწმე არასწორად აღიქვამდა მოვლენებს, ის არ აკვირდებოდა, რა ხდებოდა. ეს სრულებით არ ნიშნავს იმის დემონსტრირებას, რომ მოწმე ცრუობს. ასეთ დროს, შეიძლება მხარემ მოსამართლესა და ნაფიც მსაჯულებს მოწმის მიერ ფაქტების აღქმაში ეჭვი შეატანინოს, მაგალითად, მოვლენათა სწრაფად განვითარების, ცუდი განათების, ხმაურის ან/და სხვა ობიექტური მოვლენების გამო.

მასლოვრობა: მოწმის ჩვენების დისკრედიტაციის ეს ხერხი გამოიყენება მაშინ, როდესაც მოვლენის შემდეგ დიდი დრო არის გასული და არსებობს იმის ალბათობა, რომ მოწმეს მკაფიოდ აღარ ახსოვდეს, რა მოხდა.¹⁶

15 Robert MacFarlane – Bereskin & Parr LLP, 2017. FUNDAMENTALS OF THE ART OF CROSS-EXAMINATION, p.p.1-4.
16 ბოუმანი დ.პ., ჩხვიძე გ., 2014. ადვოკატურა სისხლის სამართლის პროცესში ქართველი იურისტებისთვის, მერიდიანი, თბილისი, გვ.50.

გასათვალისწინებელია ისიც, რომ მოწმის ჩვენების დისკრედიტაციისათვის, შესაძლებელია საკმაოდ ეფექტური იყოს მოწმის განცხადებები, რომლებიც მან ჩვენების მიცემამდე გააკეთა. ერთი მხრივ, შესაძლოა, ეს იყოს მოწმის მიერ სხვა ადამიანებისთვის გაზიარებული შთაბეჭდილება, ასევე, შეიძლება იყოს სოციალურ ქსელში დაფიქსირებული პოზიცია. საუკეთესო შემთხვევაში, ეს შეიძლება იყოს გამოკითხვის ოქმში მოწმის დაფიქსირებული პასუხები. და ბოლოს, ჯვარედინი დაკითხვისას მხარე უნდა ინიშნავდეს მოწმის ჩვენების ძირითად საკითხებს, რათა შემატყობველ სიტყვაში შესაბამისი აქცენტები დასვას ჯვარედინი დაკითხვისას მოწმის იმ პასუხებზე, რომელიც უზრუნველყოფს მისი პირდაპირი დაკითხვისას მიცემული ჩვენების დისკრედიტაციას ან ამყარებს ჯვარედინი დაკითხვის მწარმოებელი მხარის ჩვენებას.

უპირველეს ყოვლისა, დაკითხვის წესის ცვლილებასთან ერთად, უთუოდ უნდა აღინიშნოს, რომ 2009 წელს ახალი საპროცესო კოდექსის მიღებისთანავე, საქართველოში დამკვიდრდა მხარეთა შეჭიბრებითობაზე დამყარებული პროცესი. მხარეთა მიერ მტკიცებულებების მოძიებისა და წარმოდგენისას მოსამართლის ჩარევა არის მინიმუმამდე დაყვანილი. ინკვიზიციური პროცესიდან შეჭიბრებით პროცესზე სისტემის გადასვლას თავისი მიზეზები აქვს. საბჭოთა პერიოდის შემდგომ, საქართველოში საგამოძიებო ორგანოების გაგვლენის ზედმეტად გაძლიერების ფონზე, საჭირო გახდა ისეთი მექანიზმების შექმნა, რომლებიც ბრალდებისა და დაცვის მხარეს თანაბარ პირობებში ჩააყენებდა. მეორე მხრივ, ხშირი იყო საგამოძიებო ორგანოების მხრიდან გამოძიების ეტაპზე მოწმეებზე ზემოქმედება, რაც ხელს უშლიდა სამართლიანი მართლმსაჯულების განხორციელებას. სწორედ ამის პრევენცია გახლდათ გამოკითხვის ინსტიტუტის დამკვიდრება და მოწმის მიერ ჩვენების მხოლოდ სასამართლოში მიცემის წესის შემოღება, რადგან ასეთ პირობებში, მნიშვნელოვნად

არის შემცირებული მოწმეზე ზემოქმედების რისკები. მიუხედავად ამ პოზიტიური ცვლილებებისა, მოქმედ საპროცესო კანონმდებლობაში კვლავ არის გარკვეული ხარვეზები, კერძოდ:

- საპროცესო კანონმდებლობა მხარის დასაბუთებული შუამდგომლობით უშვებს შესაძლებლობას, მოწმე დაკითხულ იქნას გამოძიების ეტაპზე მაგისტრალი მოსამართლის წინაშე, მეორე მხარის ინფორმირებისა და მისი დასწრების გარეშე. ასეთ შემთხვევაში კი, მოწმინააღმდეგე მხარეს ისლა დარჩენია, მოწმე სასამართლო სხდომაზე დაკითხოს ჯვარედინი ფორმით. საპროცესო კოდექსი მკაფიოდ და ცალსახად არ იძლევა იმ საფუძვლებს, რომელთა ფარგლებშიც შესაძლებელია მეორე მხარის ინფორმირების გარეშე მოწმის დაკითხვა, რაც, ვფიქრობთ, არასწორია. მოწმის დაკითხვისას, ნებისმიერ შემთხვევაში, მეორე მხარე უნდა იყოს უზრუნველყოფილი, დაკითხვის მომენტში უზრუნველყოს მისი ჯვარედინი დაკითხვა
- ყურადსაღებია ის, რომ მოქმედი საპროცესო კოდექსით, მხარეები უფლებამოსილნი არიან, აწარმოონ ხელახალი პირდაპირი და ხელახალი ჯვარედინი დაკითხვა. ხელახალი პირდაპირი დაკითხვა მოსდევს ჯვარედინ დაკითხვას და დაკითხვის არეალი, ცხადია, შეზღუდულია იმ საკითხებით, რომლებიც მოწმინააღმდეგე მხარემ გააჟღერა ჯვარედინი დაკითხვის დროს. ამის შესაბამისად, ხელახალი ჯვარედინი დაკითხვაც მისდევს ხელახალ პირდაპირ დაკითხვას და ესეც შემოიფარგლება იმ საკითხებით, რომლებიც დაისვა ხელახალი პირდაპირი დაკითხვის დროს, თუმცა საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებს რაიმე შეზღუდვას ამ სფეროში და რჩება შთაბეჭდილება, თითქოს დაკითხვის ეს ჯაჭვი შეიძლება დაუსრულებლად

გაგრძელდეს, რაც, ცხადია, ქმნის იმის ალბათობას, რომ წესი გამოყენებულ იქნას ბოროტად რომელიმე მხარის მიერ, სასამართლო განხილვის დროში ხელოვნურად გაგრძელების, სასამართლო განხილვის პროცესში დესტრუქციული ელემენტების შემოტანის თუ მოწმის დაბნევის, მასზე ფსიქოლოგიური ზემოქმედების მიზნით

- კვლევაში წარმოდგენილი მიმოხილვის თანახმად, ცალკე მსჯელობის საგანია მოსამართლის როლი პირდაპირი და ჯვარედინი დაკითხვის დროს. რამდენად აქვს უფლება მოსამართლეს, ჩაერიოს დაკითხვის პროცესში? შეუძლია თუ არა მას თავად დაუსვას მოწმეს შეკითხვები? რა ფორმატის (პირდაპირი, ჯვარედინი) უნდა იყოს მოსამართლის მიერ დასმული შეკითხვა? – ეს საკითხები უთუოდ საჭიროებს დაზუსტებას საპროცესო კოდექსით
- განხილული პრაქტიკა ცხადყოფს, რომ მოსამართლეების ქცევა პირდაპირი და ჯვარედინი დაკითხვის დროს ძალზე არაერთგვაროვანია, რაც ჩრდილს აყენებს დაკითხვის პროცესს და აკნინებს შეჭიბრებითობის პრინციპს. მოსამართლეების ერთი ნაწილი მკაცრად აკონტროლებს კითხვების ფორმატს, მოსამართლეების გარკვეული ნაწილი კი მხოლოდ მხარის შუამდგომლობის შემდეგ განარიდებს არასწორი ფორმატით დასმულ შეკითხვას. სასურველია, ამ საკითხებზე მიღებულ იქნას შესაბამისი ზომები, რათა მართლმსაჯულების სისტემას ჰქონდეს ერთგვაროვანი პრაქტიკა ამ კუთხით. მათ შორის, შესაძლოა, საჭირო გახდეს საპროცესო კანონმდებლობაში

- მცირე ცვლილების შეტანა
- სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ადგენს, რომ ნასამართლობის თაობაზე მოწმისთვის შეკითხვის დასმა შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ეს საჭიროა მისი სანდოობის შესამოწმებლად, თუმცა გაურკვეველია, რა ფორმით ხდება იმის გაზომვა, ამით რამდენად მოწმდება მოწმის სანდოობა. მართლსამჯულების სისტემის მონიტორინგის საფუძვლზე შედგენილი ანგარიშები ცხადყოფს, რომ ხშირ შემთხვევაში, ეს წესი საკმაოდ ბოროტად არის გამოყენებული როგორც ბრალდების, ისე დაცვის მხარის მიერ. დაფიქსირდა შემთხვევა, როდესაც ადვოკატი მოწმის ჩვენების დისკრედიტაციის მიზნით მის ნასამართლობაზე აპელირებდა, რომელიც კონკრეტულ შემთხვევაში ვერც კი გადამოწმდებოდა. მეტიც, ბრალდების მხარის მხრიდან მოხდა მოწმისათვის იმის ხაზგასმა, რომ მის მიმართ წარმოებდა კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმე. სწორედ ამიტომ, ჩვენ მიგვაჩნია, რომ მოწმის ნასამართლობის საკითხი არ უნდა გახდეს სასამართლოზე მსჯელობის საგანი და სასურველია, ეს უზურნველყოფილ იქნას მოქმედი ნორმებითაც.

კვლევის დასასრულს, გვსურს ავღნიშნოთ, რომ მიუხედავად ზემოთ აღწერილი პრობლემებისა, საქართველომ საკმაოდ მაღალ დონეზე შეძლო დაკითხვის სრულიად ახალი წესის იმპლემენტირება, რაც, საბოლოო ჯამში, უთუოდ პოზიტიურად აისახება მართლმსაჯულების სისტემასა და სისხლის სამართალწარმოების პროცესის სანდოობასა და ეფექტურობაზე.

ბიბლიოგრაფია:

1. ჯავახიშვილი ი., 1928. ქართული სამართლის ისტორია, წიგნი პირველი, ტფილისის უნივერსიტეტის გამოცემა, ტფილისი
2. ცაცანაშვილი მ., 2013. სახელმწიფოსა და სამართლის ზოგადი ისტორია, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი
3. დეკანოზიშვილი გ., 2009. დაკითხვის თანამედროვე პრობლემები სისხლისსამართალწარმოებაში და კრიმინალისტიკაში. დისერტაცია, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი. თბილისი
4. ბოუმანი დ.ჰ., ჩხეიძე გ., 2014. ადვოკატირება სისხლის სამართლის პროცესში ქართველი იურისტებისათვის, მერიდიანი, თბილისი
5. ჩომახაშვილი ქ., თომაშვილი თ., ძებნიარუი გ., ოსეფაშვილი ს., პატარიძე მ., 2016. მტკიცებულებები სისხლის სამართლის პროცესში, თბილისი
6. ეუთო – დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ბიურო, 2014. სასამართლო პროცესის მონიტორინგის ანგარიში – საქართველო, ვარშავა
7. მალლაკელიძე ლ., თუმანიშვილი გ., 2017. ჟურნალი მართლმსაჯულება და კანონი, არაპირდაპირი (ირიბი) მტკიცებულებების მნიშვნელობა ქართული და საერთაშორისო სისხლის სამართლის პროცესის მიხედვით, #1(53)
8. Milich P., 2017. Trial Practice: Exercises in Witness Examination and the Rules of Evidence (Coursebook) 2nd Edition, West Academic Publishing; 2 edition
9. Robert MacFarlane – Bereskin & Parr LLP, 2017. FUNDAMENTALS OF THE ART OF CROSS-EXAMINATION.

WITNESS EXAMINATION RULES ACCORDING TO MODERN GEORGIAN LAW

Phridon Diasamidze

PhD Student at the East European University

KEYWORDS: court, Justice, code

RESUME

The research discusses the procedure of witness examination and importance of witnesses in criminal proceedings. The article comprehensively analyzes witness questioning and examination procedures. The author suggests practical recommendations to be considered in the process of witness examination. The paper includes critical evaluation of the procedural code and the authors's recommendations for the purposes of improving system.

BIBLIOGRAPHY:

1. Javakhishvili I., 1928. Georgian law history, Book N1, State University, Tbilisi. (In Georgian)
2. Tsatsanashvili M., 2013. History of the state and the law of Georgia, Meridiani, Tbilisi. (In Georgian)
3. Dekanozishvili G., 2009. Modern problems of criminal law and criminalistic, University of Grigol Robakidze, law faculty, Dissertation, Tbilisi. (In Georgian)
4. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi. (In Georgian)
5. Chomakhashvili Q.m Tomashvili T., Dzebniauri G., Osefashvili S., Pataridze M., 2016. Evidences in criminal proceeding, Tbilisi. (In Georgian)
6. OSCE – Biro of democratize institutions and human rights, 2014. Report of the monitoring on justice in Georgia, Warsaw. (In Georgian));

7. Maglakelidze L,m Tumanishvili G., 2017. Journal justice and the law, Meaning of the indirect evidence in criminal proceedings, volume N1 (53). (In Georgian)
8. Milich P., 2017. Trial Practice: Exercises in Witness Examination and the Rules of Evidence (Coursebook) 2nd Edition, West Academic Publishing; 2 edition. (In English)
9. Robert MacFarlane – Bereskin & Parr LLP, 2017. FUNDAMENTALS OF THE ART OF CROSS-EXAMINATION. (In English).

NOTES:

1. Javakhishvili I., 1928. Georgian law history, Book N1, State University, Tbilisi pp.86-88. (In Georgian)
2. Tsatsanashvili M., 2013. History of the state and the law of Georgia, Meridiani, Tbilisi; pp. 376-377. (In Georgian)
3. Dekanozishvili G., 2009. Modern problems of criminal law and criminalistic, University of Grigol Robakidze, law faculty, Dissertation, Tbilisi; p. 10-(In Georgian)
4. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi; 2014, p. 44. (In Georgian)
5. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi; 2014, p. 44-45. (In Georgian)
6. Chomakhashvili Q.m Tomashvili T., Dzebniauri G., Osefashvili S., Pataridze M., 2016. Evidences in criminal proceeding, Tbilisi p.163. (In Georgian)
7. OSCE – Biro of democratize institutions and human rights, 2014. Report of the monitoring on justice in Georgia, Warsaw. (In Georgian);
8. OSCE – Biro of democratize institutions and human rights, 2014. Report of the monitoring on justice in Georgia, Warsaw. (In Georgian);
9. Chomakhashvili Q.m Tomashvili T., Dzebniauri G., Osefashvili S., Pataridze M., 2016. Evidences in criminal proceeding, Tbilisi p.163. (In Georgian)
10. Maglakelidze L,m Tumanishvili G., 2017. Journal justice and the law, Meaning of the indirect evidence in criminal proceedings, volume N1 (53); pp. 30-47. (In Georgian)
11. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi; pp. 44-46. (In Georgian)
12. Milich P. Trial Practice: Exercises in Witness Examination and the Rules of Evidence (Coursebook) 2nd Edition, p.p. 50-53, West Academic Publishing; 2 edition (December 13, 2017). (In Georgian)
13. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi; p.46. (In Georgian)
14. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi; p.48. (In Georgian)
15. Robert MacFarlane – Bereskin & Parr LLP, 2017. FUNDAMENTALS OF THE ART OF CROSS-EXAMINATION, p.p.1-4; ((In English)
16. Boiman D.H., Chkheidze G., 2014 Advocacy skills in criminal proceeding, guidebook for Georgian lawyers, Meridiani, Tbilisi; p.50. (In English).